
DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

I C T E R O.

{

DISPUTATIO MEDICA INAUGURALIS,

D E

I C T E R O;

Q U A M,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Auctoritate Reverendi Admodum Viri,

D. GEORGII BAIRD, S. S. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI Consensu,

Et Nobilissimæ FACULTATIS MEDICÆ Decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS
RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JONAS ASPLIN, A. M.
ANGLO-BRITANNUS,

SOCIET. REG. PHYSIC. EDIN.

SOC. HON.

SOCIET. CHIRURGO-PHYSIC. EDIN.

SOC. EXTRAORD. ET PRÆS. ANN:

NECNON

SOCIET. AMERIC. PHYSIC. EDIN.

SOC. EXTRAORD.

AD DIEM 12 SEPTEMBRIS, HORA LOCOQUE SOLITIS.

*" Regius est vero signatus nomini morbus,
" Molliter hic quoniam celsa curatur in aula."*

Q. SERENUS.

E D I N B U R G I :
C U M P R I V I L E G I O ,
A P U D R O B E R T U M A L L A N ,

MDCCXCVII.

VIRO ERUDITISSIMO CELEBERRIMOQUE,

ALEXANDRO MONRO, M. D.

REI ANATOMICÆ

IN

ACADEMIA EDINBURGENA

PROFESSORI;

ANATOMICORUM

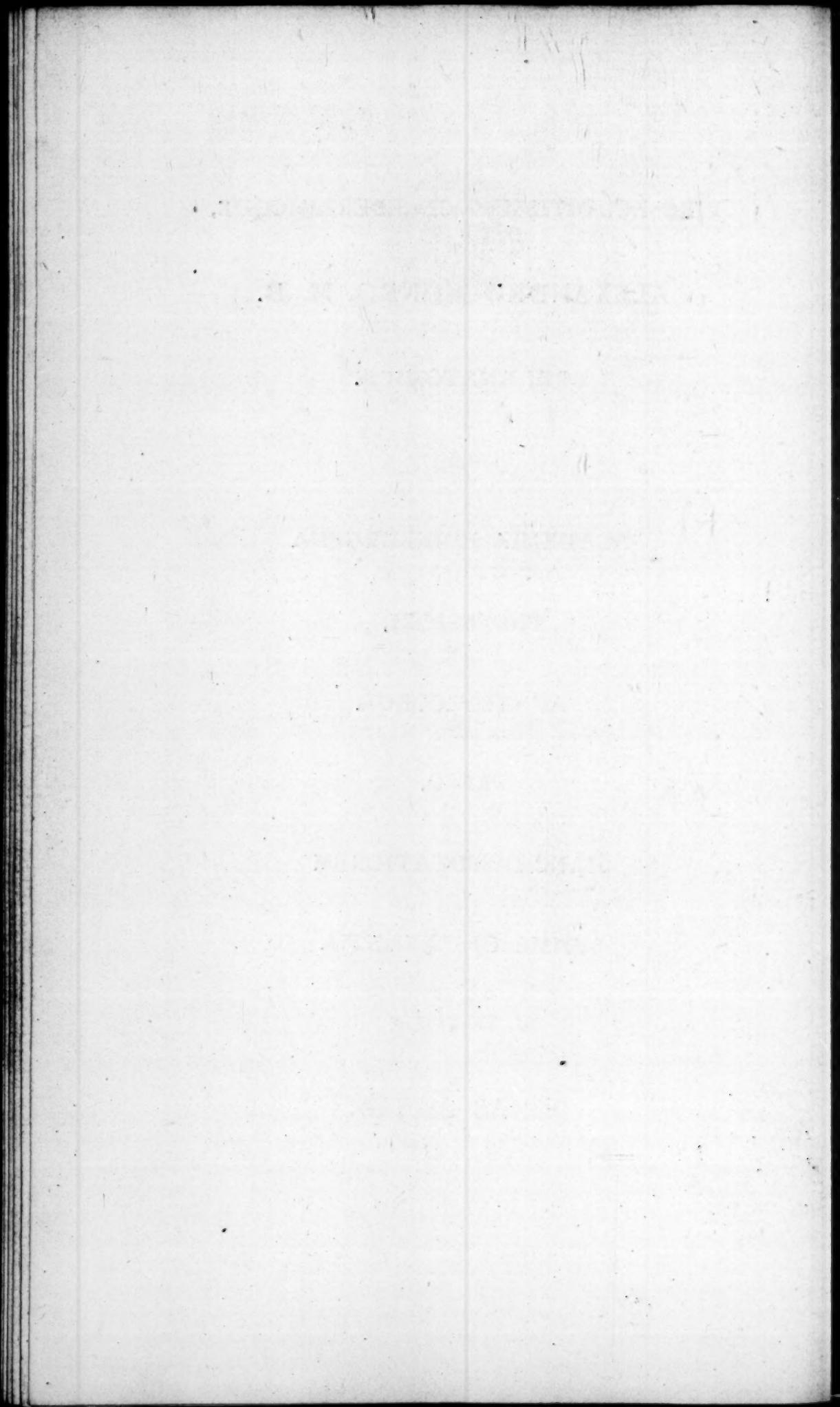
PRIMO,

HANC DISPUTATIONEM

SUMMA OBSERVANTIA

D. D. CQUE

JONAS ASPLIN.

NEC NON

PATRI OPTIMO,

FRANCISCO ASPLIN,

ARMIGERO,

HAS

STUDIORUM

PRIMITIAS,

PIETATE,

QUA FILIUM DECET,

MOTUS,

SACRAS

VULT

JONAS ASPLIN.

CORRIGENDUM.

§ xxxi. lin. 2. *pro* muscuosâ *lege* musculosâ

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

ICTERO.

JONA ASPLIN, AUCTORE.

PROCEMIUM.

§ I. **U**T mos est omnibus, qui summos medicinæ honores ab hac academia petunt, de re quadam ad artem medendi pertinente aliquid scribere; ita, de *ictero* agere, nobis in animo est.

A

II.

II. *Nomen*.—Hic morbus, velut plerique eorum, quibus, ubique gentium et omni ætate, hominum genus sæpenumero et graviter afficitur, variis nominibus, prout cuique libuerit medicorum, qui eum tractarunt, insignitus est.

III.—I. A CELSO *, et PLINIO SECUNDO † quoque, morbus, de quo disputare nobis in animo est, modò *REGIUS*, modò *ARQUATUS* seu *ARCUATUS* appellatur. Illud ei nomen ab his auctoribus, et itidem ab HORATIO ‡, inditum est, ideo fortasse quod eo affecti sanentur, ut olim saltem nonnulli perperam existimârunt, si regiis deliciis impensè oblectentur || ; imprimis si utantur “ lecto etiam, et conclavi cultiore, usu,
“ loco,

* Vide AUREL. CORNEL. CELS. *De Medicin.* Lib. III. cap. xxiv.

† Vide C. PLIN. SECUND. *bijl. nat.* Lib. XXII. cap. xxiv.

‡ Vide QUINT. HORAT. FLACC. *De Art. Poet.* lin. 453.

|| Vide ibid. in usum Seren. DELPHIN.

“ loco, ludis, lascivia, aliis, per quæ mens exhibetur; ob quæ,” ait CELSUS, “ *REGIUS* “ *MORBUS* dictus videtur *.” *ARQUATUS* vel *ARCUATUS* nominatus est ex iridis, sive arcu pluvii similitudine, quippe quia corpus colore varium reddit †.

2. *ICTERUS* quoque vocatus est, ex ave, cui, ex colore flavo ei proprio, nomini itidem *ICTERUS* est, seu *GALGULUS*; et quæ, si ab aliquo hoc morbo laborante spectetur, ipsa morbi, morbus autem sanari, traditur ‡.

3. Quinetiam, *AURIGO* a SCRIBONIO LARGO, cadentis utique Latinitatis auctore, appellatus est, ex aureo, procul dubio, colore, quo summum eorum corpus, qui eo tentantur, ubique,

A 2

præ

* Vide AUR. CORN. CELS. *De Medicin.* Lib. III. cap. xxiv.

† Vide SWIETEN. *Comment. in BOERHAV. Aphor.* Tom. III. p. 95.

‡ Vide C. PLIN. SECUND. *Hist. Nat.* Lib. XXX. cap. xi.

præ cæteris tamen partibus, oculi et ungues, inficitur.

4. Eandem ob (III. 3.) causam, huic morbo conjugata nomina, *JAUNISSE* a *GALLIS*, a *BRI-TANNIS* *JAUNDICE*, indita sunt.

IV. *ÆTAS.*—I. Ullo vitæ tempore, corpus *ictero* languescere potest. Eo sæpe flavescent proiecti ætate, et senes; neque profectò raro aut ipso confecti intereunt, aut superveniente hydrope inundati et tumidi extinguuntur.

2. Quinetiam, qui medianam aut virilem ætatem agunt, et qui, multos per annos, viribus forsitan integris gavisi sunt, ii hoc morbo interdum corripiuntur; et vel graviter conflictati tolluntur e medio, vel saltem ægerrimè, et post magnum hinc detrimentum captum, superstites evadunt.

3. Imò

3. Imò, juvenes robustos quidem, neque ventri, neque potationi, neque peni deditos, *icterus* nonnunquam invadit; et non solùm pulchram formæ dignitatem deturpat, sed etiam vires, quibus, *præ ætate*, freti superbiunt, præmaturè labefactat.

4. Atque adeò, insontes infantes recens natì nonnunquam *ictero* priùs plectuntur, quàm voluptatem primoribus gustaverunt labris; atque matres, timore mœroreque impletæ, sobolem flavescentem, lachrymis abortis, cōtuentur.

V. *SEXUS.*—Et mares et fœminæ morbo regio interdum afficiuntur. Tenera haud rarò virgo labellis suaviloqua roseis, roseo spectabilis ore, flavescit. Heu! hebescunt nunc illi oculi, haud ita pridem nitentes, aspici lubrici, quorum scintillatio conversos fervidorum juvēnum oculos perstringere solebat: imò, decolorantur illæ genæ,

6 D E I C T E R O.

næ, quæ nuper rubore decoræ, puniceas rosas
manæ roratas æmulabantur : atque infelix vir-
go, quoties se in speculo vedit alteram, dicit
heu !

“ *Quo fugit VENUS ? heu ! quove color decens ?*

“ *Quo motus ? quid babes illius, illius,*

“ *Quæ spirabat amores ?*”

HOR.

VI. *REGIO.*—Nulla, quantum scio, orbis terrarum regio est, in qua homines *ictero* non interdum flavescant. Verum in calidis tamen et æstuosis, præ temperationibus, hoc forsitan morbo homines sæpius decolorantur ; quippe cum illic et hepar, quo bilis secernitur, et ductus, quibus hæc in summum intestinum devehitur secreta, sæpius malè se habeant.

VII. *RATIO VIVENDI.*—*Ictero* in primis opportuni sunt ii, qui vitam desidiosam, sine salutari corporis exercitatione, agunt : neque eodem ii rarò flavescunt, qui, sibi nimis indulgen-

do

do vino meraciore, corpora accendunt *. In literas itidem intenti, qui concubia nocte solent chartis impalescere, eodem haud raro decolorantur.

VIII. *SPECIES.*—Quod ad colorem, quo inquinatur cutis, attinet, *icterus* in complures species dividitur: quarum præcipuae sunt, *ICTERUS FLAVUS*; *ALBUS*; *VIRIDIS*; et *NIGER*†. De harum vero specierum primâ tantum, disserere nobis in animo est; edque magis, quod cæteræ, si rectè *icteri* species dicantur, esse secundariæ seu *symptomaticæ* videntur.

IX. His (II.—VIII.) expositis, dicendum est, quibus signis definiatur *icterus*, et ex quibus causis hæc fiant.

DEFI-

* Vide MEAD. *Monit. et Precept.* edit. a CLIFTON. WINTRINGHAM. Tom. II. p. 41,—2.

† Vide SAUVAGE'S. *Nosolog. Method.* Clas. X. Ord. vi. sub init.

DEFINITIO:

X.—1. *Icterus a CULLENO* satis forsitan accuratè sic definitur: “*Flavedo cutis et oculorum; fæces albidae; urina obscure rubra, immissa colore luteo tingens.* *”

2. Hæc (x. 1.) definitio ad *flavum* tantummodo *icterum* pertinet. *CULLENO* enim, ut ipse fatetur †, dubium visum est, utrum cæteræ species a *SAUVAGESIO* § aliisque *nosologis* memoratae, rectè, necne, *icteri* appellentur.

SIG-

* Vide *CULLEN. Synops. Nosolog. Method.* Tom. II. Gen. xcii.

† Vide *CULLEN. Synops. Nosolog. Method.* ibidem.

‡ Vide *SAUVAG. Nosolog. Method.* Clas. X. Ord. vi.

S I G N A.

XI. *Aurigo* nonnunquam subitò, nullo edito signo, quo ejus impetum exploret medicus, invadit. Plerumque autem, eam in propinquo esse, prænunciant sensus ponderis, et in hypochondriorum dextro dolor, qui modò acutus est, modò obtusus ; simulque ventriculi inflatio, flatus, aliaque signa, quæ pravam alimentorum concoctionem comitari solent.

XII. Eodem ferè tempore, lassescit homo, iners fit, ignavus et somniculosus ; atque tantum ei motûs est tedium, ut ægerrimè, nisi quò aut solicitantem appetitum expleat, aut urgenti parereat necessitati, in motum etiam levissimum cieatur.

XIII. Haud multò pòst, quod in oculis al-
bum esse debet, fit luteum *. Tum flavescent
deinceps tempora, collum et totum corpus,
imò ipsæ carnes, ossa †, ungues, cartilagines et
cerebrum ‡.

XIV. Urina interim crocea sit, et immissa
lintea luteo colore tingit: fæces albidae fiunt aut
cinereæ, et argillam figurarem soliditate et tena-
citate referunt: saliva, quæ in sano homine sa-
poris expers est, aliquando amarescit, et cibo,
dum dentibus manditur, extenuatur, molitur,
suam impertit amaritiem. Imò ipse sanguis, e
vena missus, nonnunquam luteus apparuisse fer-
tur. Lacti autem, ut testatur HEBERDENUS,

per

* Vide AUREL. CORNEL. CELS. *De Medicin.* Lib. III.
cap. xxiv.

† Vide SAUVAGES. *Nosolog. Method.* Tom. II. p. 585.

‡ Vide SANDERIS. *Treatise on the Structure, Economy,
and Diseases of the Liver*, edit. LOND. ann. M,DCC,XCIII,
p. 175.

per totum morbum, suus constat color : quocirca, non mirari non possumus maternam quasi curam, qua alma natura infantum nutricatui providit:

XV. Eodem tempore, ictericus sitit admodum ; cibum fastidit, nauseat, aliquando etiam, protinus ut assumitur aliquid, vomit. Ei simul inflatur ventriculus ; intestina gravi strepitu murmurant ; atque alvus pigra modò est, modò perquam astricta.

XVI. Solentque accedere et dolor capitis, et
frequens singultus, et præcordiorum dextrâ par-
te durities; et, ubi corporis vehemens motus
est, spirandi difficultas, membrorumque reso-
lutio *.

XVII. Crescentibus in dies lassitudine et

B 2

pigritia,

* Vide AUR. CORN. CELS. *De Medicin.* Lib. III. cap.

pigritiâ, omnia, quæ inspiciuntur, flavida appa-
rere * dicuntur; verùm, nihil tale accidere, nunc
omnes inter medicos convenit. Quinetiam, ubi-
que arescit et prurit cutis †. Denique, ubi
diutius manet morbus, totum corpus cum pallo-
re quodam inalbescit ‡: aut lenta et insanabilis
supervenit febris, quæ ægrum, dolore et debili-
tate confectum, e vita tollit; testantibus enim
HIPPOCRATE et DIOCLE, si, post febrem, ori-
tur morbus regius, etiam prodest, sin, post
morbum regium, febris, occidit §; quod idem,
ni fallimur, experientia peritissimi cujusque me-
dici etiamnum testatur.

CAUSÆ

* Vide FREDERIC. HOFMAN. *Oper.* Tom. III. cap. XII.

† Vide SAUVAG. *Nosolog. Method.* Tom. II. p. 585.

‡ Vide AUREL. CORN. CELS. *De Medicin.* Lib. III.
cap. XXIV.

§ Vide AUREL. CORN. CELS. *De Medicin.* ibid.

CAUSÆ REMOTÆ.

XVIII. CAUSARUM, unde *icterus* enascitur, duo sunt genera: quorum unum eas complectitur, quæ proclive ad morbum corpus faciunt; alterum eas, quæ, proclivi facto corpori admotæ, morbum concitant: Quæ illo genere continentur, *PRÆDISPONENTES*; quæ autem hoc, *EXCITANTES* appellantur.

GENUS PRIMUM.

XIX. *INTESTINORUM TORPOR.*—Inter causas, quæ opportunum *ictero* corpus reddunt, imprimis memorandus torpor intestinorum est. Quibus enim pigratur alvus, in eorum summum intestinum bilis ex *ductu communi choledoco* jus-

to

to tardius et rarius influit. Quocirca, dum in hoc ductu, vel in vesica fellis, diutius remoratur, partibus tenuioribus absorptis spissescit lentescitque; neque profecto raro, occasione sic datâ, concrescit in massulas, quales vel non omnino, vel saltem ægerrimè et cum gravi dolore, in summum intestinum transmittuntur.

XX. *TEMPERAMENTUM MELANCHOLICUM.*

—Ob hanc (xix.) fortasse causam, quibus est melancholicum corporis temperamentum, ii, præ cæteris, morbo regio inficiuntur. Hujusmodi enim hominibus plerumque est alvus plus minùs-
ve tarda, dura, et astricta.

XXI. *GRAVIDITAS.*—De eadem (xix.) forsitan causâ, fœminæ, imprimis gravidæ, *au-*
rigine persæpe flavescent. Non solùm enim præ graviditate, sed etiam sedentariâ et ignavâ, quam muliebriter agunt, vitâ, his alvus pigrior
est,

est, quam hominibus, quorum corpora plerumque magis excentur.

XXII. *VITA SEDENTARIA.*—Hinc (xix.) quoque apparet, quare sedentarii, velut sutores et sartores; atque homines in literas intenti, qui mentibus vegeti sunt, corporibus ignavi; praeterea, qui graviore labore vitam tolerant, *ictero* decolorentur. Ob solitam enim corporis segnitatem, illiusmodi hominibus intestina plerumque torpant, seseque pigrè astringunt et relaxant; quam ob rem, bilis, ex *ductu communi choledoco*, non satis promptè in ea allicitur.

XXIII. His (xix.—xxii.), de proclivitate ad *icterum*, compressè memoratis, nunc animum in eas causas, quæ, proclivibus admotæ, morbum concitant, intendere opus est.

GENUS SECUNDUM.

XXIV. *IMPEDITA BILIS SECRETIO.*—Omnes
serè vetusti auctores, et recentiorum quidem
nonnulli, *icterum* impeditâ bilis secretione effici
opinati sunt. Quantùm verò opinione laberen-
tur, eò apparet; quòd liepar duritiis et absces-
sibus usque eò interdum afficitur, ut bilem
vel non omnino, vel saltem perparcè, secernat,
atque nihilo tamen magis supervenit *icterus*.

XXV. *BILIS LENTOR.*—Existimârunt non-
nulli, bilis lentore et crassitudine morbum régi-
um concitari.

XXVI. 1. Contra hanc verò (xxv.) opi-
nionem objici potest, talem lentorem, qualis bi-
lem ineptam, quæ influeret in summum intesti-
num redderet, multo sanè ineptiorem, quæ per

ca-

naliculos exiguissimos in sanguinem reflueret,
redditurum.

2. Eandem, porrò, (xxv.) opinionem infirmat id, quod memoriæ traditur de ægroto quodam; qui, vivus, nulla *icteri* signa ostendit, sed, in cuius cadavere inciso, vesica fellis bile, præter solitum, spissâ, in immensum distenta conspiciebatur.*

XXVII. FLUXUS BILIS IN SUMMUM INTESTINUM IMPEDITUS.—Causæ, quæ hunc morbum revera concitant, sunt eæ, quæcunque sint, quæ, ne in summum intestinum, ex ductu hepatico, duc tuve communi *choledoco*, influat bilis, impediunt.

XXVIII. Bilis, ne per ductum *cysticum* fluat, impedita, *icterum* concitare non potest. Hoc enim ductu impervio facto, ut bilis ex ductu hepatico in summum intestinum continuo rivo

C fluat,

* Vide EDINBURG. *Med. Ess.* Vol. II.

fluat, necesse est: neque profectò bilis, quae, ullo tempore, in vesica fellis continetur; licet absorbeatur in sanguinem, ad *icterum*, nisi fugacissimum, efficiendum satè pollet.

XXIX. *INFLAMMATIO.* ----- Ad hujusmodi (xxvii.) causas pertinet ductuum inflammatio. Ob hanc enim, illi aliquando omnino concrescunt, vel saltem usque eò coangustantur, ut bili transmissus non pateat.

XXX. Cùm ita (xxix) sit, minimè profectò negandum est, quin, licet hoc rariùs accidat, *icterus* acutam hepatis inflammationem nonnunquam comitari possit. Inflammatio enim, quam ceperit jecur, in ductum hepaticum, imò in *communem* forsitan *choledochum*, serpat; et sic impedit, quò minùs bilis, ut naturaliter debet, in summum intestinum profluat. Meatu naturali intercluso, necesse est, ut retroagat cursum; et in circumfluum sanguinem

nem vel absorbeatur, vel, id profectò quod,
SANDERISIO saltem judice, fieri potest, per me-
atus felleos refluat.

XXXI. *SPASMUS.*---Cùm ductus, quibus
fluit bilis, muscuosâ tunicâ praediti sint, cu-
jus fibrarum nonnullae in longum tendunt,
aliae autem spirae modo, aut in orbem; dubi-
tari vix potest, quin, orbiculatis fibris spasmo
affectis, ita interdum constringantur ductus, ut
bilem transmittere nequeant.

XXXII. *Auriginem* ex hac (xxxi.) cau-
sâ enasci, suspicandum est, quoties, nullo sig-
no praemisso, inopinantem subitò invadit.
Sic interdum afficiuntur viri demisso animo,
foeminae *hystericae*, sed maximè pueri subito
terrore impleti. Sed, ut *icterus* e spasio in-
opinanter invadit, ita, soluto spasio, festinan-
ter decedit.

XXXIII. *Mucus tenax*.—Verisimile est, mucum tenacem, aliamve quamlibet glutinosam materiam, adeò nonnunquam meatus, quibus fluit bilis, oppilare, ut huic nullus, per illos, in summum intestinum introitus pateat.

XXXIV. Sic (xxxiii.) *icterus*, qui remediis opportunè assumptis facilè curatur, aliquando laxos, debiles, et pituitosos afficit; eos in primis, quibus pigra alvus est, et quorum ventriculus saepe inflatione afficitur, atque assumpta alimenta malè concoquit.

XXXV. Ob eandem (xxxiii.) causam, infantes recenter nati fugace *aurigine* haud raro flavescent. In horum enim summo intestino, modò tardum *meconium* ductus *choledochi* osculum opplet, modò colostrum inibi coactum obturat; adeò, ut bilis ex ductu in summum intest-

intestinum fluxus, ex toto, impediatur.* Haec autem *aurigo* facilè curabilis est, quippe cùm, expurgatis intestinis, brevi evanescat.

XXXVI. *CONCRETA*.—Omnes feré humores, qui a sanguine secernuntur, remorâ haud raro in massulas coeunt: quocirca, in variis corporis partibus, potissimum autem visceribus, concreta ab incidentibus rimantibusque *anatomicis* nonnunquam eruuntur. Haec autem, alia ab aliis, differunt colore et gravitate; aliisque qualitatibus, pro liquore quo concrescunt; neque, profecto, raro etiam ea, quae in eodem liquore, bile velut, formantur, hominibus temporibusve diversis, discrepant inter se.

XXXVII. Bilis verò, prae caeteris humoribus a sanguine secretis, apta, quae in ejusmodi

* Vid. SAUVAGES. *Nosolog. Method.* Tom. II. p. 590.

SWIETEN. *Comment. in BOERHAV.* Aphor. 950.
Tom. III. pag. 128.

modi (xxxvi.) concreta durescat, videtur. Talia enim concreta in vesica fellis, imò in ductibus, *cystico* nempe et *choledoco*, per quos ex hac in summum intestinum fluit bilis, haud rarò, incisis cadaveribus, conspiciuntur.

XXXVIII.—1. Concreta (xxxvii.) fellea multùm, aliud ab alio, magnitudine differunt. In ductibus aliquanto exiguiora sunt; in vesica fellis in magnam molem augescunt, diuque interdum, sine gravi hinc detimento, aut dolore capto, morantur.

2. Multùm itidem variant figurâ. Ut plurimam multangula sunt: interdum vero triangula: interdum *prismam* figurâ referrunt.*

3. Quin-

* Vid. EDINBURG. *Med. Ess.* Edit. v. Vol. II. Art. xxviii.

3. Quinetiam, discoloria sunt. Albida enim haec sunt ; illa flavigena : alia subfuscata ; subnigra alia : alia, denique, nigritie saturata.†

4. Constant, quantum ex periculis, quae perdoctè cepit SANDERISIUS, accipimus, ex resinoso quodam ; terrâ, ut videtur, calcariâ ; *alcalibusque* duobus, *soda* nempe et *ammonia*.‡

5. Diversa concreta fellea inter se comparata, gravitate, aliud ab alio, differunt : omnia tamen aquae dulci, in quam induntur, vel facilè supernatant, vel in ea aegrè subsidunt.§

6. Flammam, ob resinosi aliquid, quod iis
inest

† SANDERIS. Opusc. supra citat. p. 113.

‡ Ibid.

§ Vid. EDINBURG. *Med. Ess.* Vol. II. Art. xxviii.

inest, concipiunt; et flammata protinus deinde ignescunt.

7. Quod ad fabricam attinet, ex laminis plurimis constant: quae, interiora versus, e centro, radiorum more, divaricant; exteriora autem versus, commune centrum circumeunt.

8. Gustatu amara sunt: tactu levia; et, tanquam illita oleo, lubrica.*

XXXIX. Hujusmodi (xxxviii.) concreta, e jecore in ductum hepaticum, et adhuc magis e vesica fyllis in ductum *cboledochum*, propriâ gravitate delapsa, aut valido quolibet motu, potissimum vomitu, extrusa, si in alterutro morantur, non solùm, meatu paecluso, bilis in summum intestinum fluxui officiunt, sed etiam gravissimum et ferme impatibilem concitant dolorem.

XL.

* Vid. EDINBURG. *Med. Ess.* Vol. II. Art. xxviii.

XL. *Icterum* a concretis ductum obturantibus incepisse, satis ferè constabit, si motum quemlibet nisumve validum, imprimis autem vomitum utut concitatum, subsecutus fuerit ; si ab initio perquam acutus fuerit dolor ; et si, haud longo pòst tempore, dolore subitò cessante, subsequatur biliosa diarrhoea, et in iis, quæ infrà eruperint, concretum conspiciatur.

XLI. *TUMORES*---qualescumque sint, sive in ipsorum ductuum tunicis, sive in hepate * vicinisve partibus, dummodo aut ductum hepaticum aut communem valdè comprimant, bilis in sumnum intestinum fluxui officiunt, usque eò, ut *icterus* subsequatur.

XLII. His (xviii.---xli.) dictis, de causis, uti vocantur, remotioribus, nunc opus est, ut de causa *proxima* astricte disseramus.

D

CAUSA

* Vid. EDINBURG. *Med. Ess.* Vol. II. Art. xxix.

CAUSA PROXIMA.

XLIII. CAUSA, quae praesens *icterum* facit, minuta levat, sublata tollit, bilis e sanguine, ministro hepate, secreta, et ex ductibus, hepatico nempe *choledochove*, in eundem reiecta, videtur.

XLIV. 1. Duabus forsan viis revehitur in sanguinem bilis. Vel enim, ut MONRO, ex ingenio clarissimus, experimentis luculenter demonstravit, a vasis bibulis, quae in ductus patentibus osculis inhiant, absorbetur; et absorpta, receptaculi *chylis* ductusque *thoracici* interventu, in irrequietum sanguinem defertur:

2. Vel ex ductibus, per *poros biliferos*, in surculos venae portae refluit; unde, inter mediis

mediis venis cavis hepaticis et cavâ magnâ inferiore, in dextram devehitur cordis auri culam, et sic totum sanguinem inquinat.

XLV. Illâ (XLIV. 1.) enimvero viâ, ex obturatis praeclusisve ductibus, in sanguinem reduci bilem, inter omnes convenit medicos; et experimenta, quae accuraté instituit, et publici juris nuper fecit SANDERISIUS, nullam apud quosdam reliquerunt dubitationem, quin isthinc hac (XLIV. 2.) itidem viâ in sanguinem, a quo non pridem secreta est, redux fluat.*

XLVI. Cùm signa *itteri* vel ex bilis defectu in alvo pendeant, vel ex eadem sanguinem inquinante, a re nostra haud alienum erit, hic loci, memorare, ex quibus partibus constituantur bilis, et cui usui inserviat.

* Vid. SANDERIS. Opuscul. sup. citat.

XLVII. Bilis, quatenus experimenta ejus partes patefecerint, constat ex latice aquoso, unde permanat odor pungens; ex materia mucosa, quæ ovi albumen simulat; ex resinosi quodam, unde pendent color et amaritudo; denique *sodae carbonate*. †

XLVIII. Quod ad usus bilis attinet, intelligendum est, intestina in motus salutares instigare; aquosas salinasque alimentorum partes cum oleosis uniter commiscere, ut ex omnium unitate nutritius *chylus* paretur; coactas partes attenuare et solvere, quò vasis bibulis inhiantibus faciliùs exsorbeantur; et, denique, fermentationi et putredini adversari.*

XLIX. His (xlvii. et xlviii.) cognitis, minimè mirandum est, si, ductibus, quibus debet

† Vid. SANDERIS. Opuscul. sup. citat.

* Vid. SANDERIS. Opuscul. sup. citat.

bet influere in summum intestinum, praeclosurem, bilis alterutrâque (XLIV. 1. 2.) viâ in sanguinem delata, numerosam signorum (xi.---xvii.) morbidorum prolem progignat. Ex his quorundam saltem rationem, hic loci, reddere, nobis in animo est.

RATIO

RATIO QUORUNDAM SIGNORUM.

L. *FLAVUS* (xiii.) *COLOR*--suffusione bilis ex circumfluo sanguine efficitur. Maximè autem conspicuus est in tunica oculorum *albuginea*, utpote quae naturaliter alba sit.

LI. *URINA CROCEA*, et *SALIV^A* (xiv.) *AMARA*, --est, ob bilem ex inquinato sanguine secretam, et illi colorem, huic amaritudinem, impertientem.

LII. *FAECES* (xiv.) *ALBIDAE*--sunt, quòd, propter bilem, ne in summum intestinum influat, impeditam, non ex eâ flavum, ut solebant, colorem accipiunt.

LIII. *ASTRICTA* (xv.) *ALVUS*--est, quòd, ductu communi *choledoco*, ductuve hepatico
sic

sic praecluso, ut in summum intestinum bilis
nequeat influere, intestina in motus salutares,
quibus infrà transmittantur fæces, non, ut de-
bent, carent.

LIV. *INFLATIO VENTRICULI, NAUSEA, et (xv.)*
VOMITUS,--partim ventriculi infirmitate effici-
untur; ob mirum enim consortium, quod ven-
triculo est cum intestinis, si haec torpeant,
ille quoque torpet, et ad alimenti concoctio-
nem fit invalidus: partim moventur proprio
ventriculi succo, quem bilis, unà cum eo
ex sanguine sive secreta sive effusa, multùm
inquinavit.

LV. *INERS, IGNAVUS, et (xii.) SOMNICULOSUS,*--
ictericus est, quòd, propter miram omnium
corporis partium consortium et quasi com-
munitatem, intestinis torpentibus, caeterae si-
mul partes itidem torpent.

LVI. *PRAECORDIORUM DEXTRA PARTE* (xvi.)

DURITIES,--efficitur vel vesicâ felleâ nimis bile distentâ; vel hepate ipso bile, *poris biliferis* cumulatâ, admodum tumefacto; vel utrisque simul.

LVII. *CUTIS* (xvii.) *PRURITUM*--movet bilis, ex arteriis exhalantibus effusa, qua nervi, quibus ad sentiendum instruitur cutis, irritantur.

LVIII. *FEBRIS* (xvii.)--oritur ex irritatione, quam efficiunt vel concreta fellea ductibus hærentia, vel bilis, qua inquinatur circumfluis sanguis.

LIX. His (l.--LVIII.) signis explicatis, proximum est, ut, quae signa mala sint, quae bona, quām paucissimis dicamus.

PROGNOSIS.

LX. BONUM hujus morbi praecinendum est eventum, vel augurandum malum, pro causis, quae concitaverint, etiamnumque perpetuent; pro signis, quibus notetur; et pro icterici aetate.

LXI.---1. Si ab organorum vitiis non progeneratus fuerit, veluti tumoribus aut ductuum ipsorum, aut hepatis, aut aliarum partium vicinarum; sed a spasmis ductus constringentibus, aut muco tenace concretisve felleis non ita magnis eosdem oppalentibus obsignantisbusve; bonum est.

2. Ubi aliquid bilis suprà infràve erumpit; ubi cutis neque multùm flavescit, neque nigricat; ubi alimenta satis concoquividetur, neque ex *chylī* defectu macrescit corpus; bonum est iterum.

3. Denique, bonum est, cùm ictericus juvenilem agit aetatem; nequedum vel morbo ipso, vel aliis morbis antecedentibus, magnopere infirmatus est.

LXII.—I. Contrà, si vel vitia ductuum ipsorum, vel duritiae hepatis, vel etiam magna concreta ductus oppilantia, *icterum* effecerint, periculosum est.

2. Malum est, cùm cutis nigrescit; cùm alvus perquam sicca est et astricta, et in iis, quae aegrè dejiciuntur, nullum bilis indicium est; et cùm alimenta tardè et non penitus concoquuntur, atque morbus jam frequenter redivit.

3. Pejus verò est, ubi hepar induruit; ubi abdomen tumidum est, et durum.

4. Pessimum est, si ictericus foedissimo alvi

alvi profluvio quasi colliquescit; si vel cava corporis, vel tela adipalis, vel omnia haec simul, aquâ effusâ inundantur; si spiritus difficilis est; si cor palpitat, et arteriae inaequaliter ordinantur. In eodem morbo mortifera quoque sunt febris *hectica*, sitis inexplicabilis, et anxietas; quippe cum spem ictericum ad sanitatem perducendi omnino tollant.

5. Servari non potest ictericus, si senio confectus sit, ejusve vires morbis aliis prae-
gressis jam multum fractae fuerint.

RATIO

RATIO MEDENDI.

LXIII. ICTERUS, si duritiis hepatis, aut ductuum concretioni supervenerit, vix, et plerumque ne vix quidem, sanabilis est. Nulla enim medicamenta novimus, quibus aut illæ certò emollientur, aut hi reddantur bili per vii.

LXIV. Cùm ita (lxiii.) sit, medendi ratio, quam secuturi sumus, ad *icterum* potissimum respicit, qui vel ex spasko ductuum oritur, vel ex concretis felleis eosdem obturantibus.

LXV. Quò hujusmodi *icterus* curetur, opus est, primùm spaskum solvere; deinde concreta, si qua ductibus inhaerere credamus, expellere.

CONSILIIUM PRIMUM.

LXVI. SPASMUS ductuum solvendus est sanguinem mittendo; deinde fovendo; et tum opio et diluentibus.

LXVII. *SANGUINIS DETRACTIO.*---Si ictericus juvenis sit; et ictus arteriarum febrem et inflammationem indicent, aut saltem injiciant metum, ne hae superveniant; sanguis e brachio mittendus est. Hoc enim non solum, contra febrem ardentem et inflammationem, pollet, sed etiam efficit, ut spasmus faciliter solvatur.

LXVIII. *Foetus.*---Ictericis multum prodest, abdomen externum aquâ tepidâ, vel lanis ex aqua tepida expressis, internum aquâ tepidâ, per anum, clysteris ope immissâ, subinde fovere. Hoc enim facto, spasmus haud raro,

rò solvitur, et, bile in summum intestinum intromissâ, morbus evanescit.

LXIX. *Opium.*—Sanguine, si opus fuerit, elicito, et sic inflammatione vel repressâ vel praecauteâ, icterico efficax saepe et præsentaneum auxilium affert opium.

LXX. *Liquores mites.*—ex iis quae diluunt et emolliunt, interea assumendi sunt.

CONSI-

CONSIGLIUM SECUNDUM.

LXXI. Ad expellenda concreta, nihil tantum prodest, quantum lenis corporis agitatio.

LXXII. *Vomitio.*—Hoc (LXXI.) consilio, vomitus movendus est, et, ut nonnulli suadent, gravis. Sed, MONRONE judice, lenis debet esse; idcirco quod periculum est, ne, gravioribus vomendi nixibus, ductus præclusus et admodum distentus disrumpatur.

LXXIII. *Purgatio.*—In eundem (LXXI.) finem, multum ad concreta eliminanda proficit, alyum purgare. Alvo enim catharticis stimulata, quasi emulgetur pars ductus inter præclusionem et summum intestinum; quam ob rem, bilis, ultra præclusionem cumulata,

officiens

officiens concretum aut mucum enixius protrudit.

LXXIV. Cathartica autem lenia debent esse, quippe quæ, dum intestina incitant, ducuntque *choledochum* solicitant, corpus refrigerent, et sic obstent, ne superveniat inflamatio.

LXXV. *EQUITATIO*,—denique, corpus agitando multum pollet, ad expellenda ea, quæ ductus præcludunt. Ictericò igitur, si dolorem non multum augeant equi motus, identidem equitandum est.

FINIS.

